

SİYASETNÂMELER'İN KLASİK KAYNAKLARI

Hasan Hüseyin ADALIOĞLU

Osmangazi Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi, Eskişehir

ÖZET

“Siyaset” kelimesinin bir çok farklı lügat anlamı olmakla birlikte, günümüzde daha ziyade, kamu düzenini sağlamak için yapılan faaliyetler veya devletler arası ilişkileri düzenleyen bilim anlamında kullanılmaktadır. Geçmişte İslam dünyasında devlet yönetimi ve hükümdarlara dair yazılan eserlere genel olarak “Siyasetnâme” adı verilmektedir. Siyasetnâmeler, dönemin hükümdar ve devlet adamlarına pratik tavsiyelerde bulunmak ve adaletli bir yönetim oluşturmalarını sağlamak amacıyla yazılan siyasî, ahlakî ve dinî içerikli eserlerdir.

İslam dünyasında VIII. yüzyılın ortalarından itibaren yazılmaya başlanan Siyasetnâmelerin ilk kaynaklarını önceki kültür ve medeniyetlere dair eserler ile, yönetim sanatına dair tecrübeler oluşturmaktadır. Tarih ve Siyasetnâme yazarları, başta Fars tarih ve siyaset geleneği olmak üzere, Hind hikmetinden ve Yunan filozoflarının ideal devlet düşüncesinden esinlendiler. Siyasetnâmelerin klasik kaynaklarını; İran krallarının hayat hikayelerini anlatan Hedaynâme ve Âyinnâme gibi eserlerle, Abbâsîlerin ilk devirlerinde idarecilik görevi yapan Bermekîler ve İbnü'l-Mukaffa gibi Fars kökenli devlet adamlarının eserleri; Hind filozof ve krallarının siyasi kuralları ve ahlakî uygulamaları; Sokrates, Platon ve Aristoteles gibi Yunan filozoflarının ideal devlet kuramına dair görüş ve sözleri; İslam öncesi Arap krallarının hikayeleri ve siyasi tecrübeleri ile Uzak Doğu Çin kültürüne mensup filozof ve kralların siyaset sanatına dair bilgi ve tecrübeleri oluşturmaktadır. O devirde mevcut olan bu malzemeler, müslüman bilginler tarafından İslami anlayışla sentezlenerek Siyasetnâme türü eserlerin ilk kaynaklarını oluşturmuşlardır.

ANAHTAR KELİMELELER

Siyaset, Ahlak, Siyasetnâme, Nasihatnâme, Âdâbu'l-mülük, Nasihatü'l-mülük.